

Coalicions: dues lents crítiques

Una de les novetats dels nous consistoris municipals és l'accés al govern de coalicions d'esqueres liderades per persones procedents de moviments socials. Les novetats sempre desperten interès, però també provoquen recels en alguns sectors socials.

Hi haurà com a mínim tres fronts de recel crític que els governs municipals d'aquest tipus hauran de procurar superar, els associats: 1) al fet de ser "coalicions" implícites o d'al·luvió, 2) a voler establir governs "més democràtics", i 3) al fet de ser liderats per persones sense experiència institucional prèvia. Es tracta de tres recels que es juxtaposaran a les crítiques més estàndard que pot rebre qualsevol govern municipal.

Deixem aquí de banda el tema dels lideratges sense experiència institucional (i el subtema, que mereix un article apart, dels lideratges "femenins" que reben d'entrada crítiques esbiaixades per prejudicis de sexe i gènere). Centrem-nos en els altres dos tipus de "lents" crítiques: les centrades en el fet de ser "coalicions d'esqueres", i la seva voluntat d'impulsar una "democràcia de nou tipus".

1. Coalicions d'esqueres. Es tracta d'un tipus de recel que, malgrat es dirigeix més a les coalicions explícites entre partits que han competit pel vot de la ciutadania que a les "candidatures d'al·luvió" (coalicions implícites) com la que governa Barcelona, entronca amb les crítiques rebudes pels

dos governs tripartits de la Generalitat (2003-2010). En termes generals es pot distingir entre "les polítiques" sectorials i "la política" general. Algunes polítiques concretes dels tripartits varen tenir clars efectes positius, per exemple, en l'àmbit de l'educació, l'economia, la immigració, els barris, etcètera. Tanmateix, la gestió de la política general va transmetre una imatge d'incoherència, de fluctuacions i una flagrant manca d'orientació política i de lideratge. Algunes polítiques varen funcionar bé, però "la política", en singular, va ser una aposta fracassada dels governs tripartits. Els hi va venir gran.

En els propers temps és possible que els governs municipals formats per coalicions d'esqueres (explícites o implícites) hagin d'afrontar situacions similars. Sembla clar que establir un cert gir social que disminueixi la pobresa, les desigualtats i l'exclusió en els municipis està més que justificat. Les esqueres tenen experiència municipal i han mostrat ser eficients implementant polítiques redistributives, de serveis, infraestructures, etcètera. Però, especialment en el cas de Barcelona, el govern municipal també serà analitzat i jutjat per la solvència, modernitat i projecció de la política general que impulsà. Els barris són ciutat, però Barcelona competeix amb les principals capitals del món. Es tracta, diguem-ne, que segueixi guanyant Champions.

Una percepció habitual és que les coalicions d'esqueres semblen millor preparades per gestionar la micropolítica que la

macropolítica. La dimensió redistributiva se'ls hi pressuposa. Però sempre hi planarà el fantasma de la inestabilitat interna. I sobretot la lent d'augment de les crítiques es posarà en la dimensió de la política general, que inclou la relació dels municipis amb el procés sobre la independència del país. Actualment mostrar ambigüitats en aquest punt és, a la pràctica, fer el joc a un unionisme sense horitzons realistes de transformació.

2. Un nou tipus de democràcia. Malgrat el discurs sobre la importància de mantenir

què els ciutadans podien ser governants o governats per torns, sense confondre els dos nivells.

Les democràcies modernes varen reforçar aquesta separació. Avui es poden incentivar algunes pràctiques participatives i disminuir la distància entre institucions i ciutadania, però eliminar aquesta separació no resulta ni possible ni desitjable en les societats pluralistes actuals. En elles conviuen tot una sèrie de valors, interessos, identitats, etcètera, que a vegades poden ser entesos i viscuts com a complementaris, però que, a la pràctica, resulten sovint contradictoris.

La retòrica ritual de tots els partits de govern, siguin de dretes o d'esqueres, inclou dir que "governaran per a tots els ciutadans". Però es tracta d'una retòrica que és buida o és falsa. No es pot fer. Tots els partits defensen concepcions particulars sobre l'interès general. De fet, en una democràcia pluralista ningú pot parlar en nom del "poble" o de la "ciutadania". Tampoc en nom "dels de baix". Fer-ho mostra actituds de simplificació populista de caire pseudo-totalitari (de nou, siguin de dretes o d'esqueres).

Els governs municipals d'aquest tipus de coalicions es veuran més exigits, estaran constantment sota focus crítics i seran analitzats amb lents d'augment relacionats amb els elements anteriors. Tot un reptet afegit que donarà més mèrit a aquest tipus de governs, en cas que el balanç final sigui positiu.●

En una democràcia pluralista ningú pot parlar en nom del "poble" o de la "ciutadania"

lligams estrets i constants amb la ciutadania, el fet és que, ho vulguin o no aquestes coalicions, la política institucional de les democràcies té un component inherentment elitista, especialment en nuclis grans. Les institucions de poder polític sempre són verticals respecte als governats. Aquest és un fet estructural i un tema recurrent en la història de les democràcies, incloses les experiències de la Grècia clàssica. Aristòtil ja descrivia aquestes últimes no com un sistema en el que els governants coincidien amb els governats, sinó com un sistema en